

Llibres i música en temps de desassossec

Jardins de la Serreta. Imatge: Roser Pesquer

Paraules locals

“No és bo d’arrencar dels indrets cap valoració, cap jerarquia dels uns sobre els altres. Els llocs, en allò més essencial que és pesar en el món, no rivalitzen, tots tenen la seva superfície de pes. Cap indret no és repetible i, per això, qualsevol bocí de món és digne de reverència com el que més. Les pedres en són totes, de valuoses, totes. I els llocs, també. [...] No hi ha lloc a triar, més aviat és el lloc que ens tria. Què ens ha de ser poc un lloc! Més aviat hauríem de mirar de saber-nos dignes d’un lloc determinat, per unes hores, per uns anys, tant és. I concentrar-nos una mica més en allò que som, allà on ho som, d’estar-nos-hi. Perquè entre el cos que som i el lloc on som hi ha continuïtat. I més que no pensar a trobar un bon lloc, el que més aviat ens cal és contribuir que ho sigui”.

Així parlà Perejaume del conreu de l’espai a una xerrada sobre “Agrarietat” al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, el 2013. La transcripció és a Perejaume, *Paraules locals* (Tushita edicions, 2015), un petit volum que ha pres aquestes setmanes una nova volada, per l’especial atenció que hem ha-

gut de fer al nostre espai domèstic i, quan hem pogut sortir, al nostre entorn immediat:

“Us convido a fer una especial atenció a aquesta possibilitat de conrear l’espai: en l’espai de l’espai, podríem dir-ne: en l’espai que es fa espaiós. Com si hi hagués una llavor de l’extensió. Com si hi haguessin veritables plançons tendres de terra plantats en terram o com si la terra mateixa se li entendrís la mida i borronés i, un cop gemada, llevés ben bé el doble o el triple del que era abans. Tot això lligat, és clar, no amb la idea d’ocupar l’espai com si l’espai fos una cosa inerta, sinó amb la idea d’habitar-lo realment, de ser-ne, de fer-ne: de viure-hi i viure’n. Em refereixo a la cria humana de llocs, de llocatons, fins que aquests assoleixin unes dimensions més altes i més fondes, d’unes perspectives més vastes i més riques. Perquè l’espai és sempre generós, sobretot si el tractem bé i sabem fer-li els deguts compliments. No cal dir que el lloc dona més rendiment a qui hi treballa per estímul que a qui hi treballa per menyspreu”.

Poques setmanes abans del confinament, Perejaume participa a la meua ciutat en un acte de l’exposició col·lectiva “Polítiques del sòl”. Comparteix generosament el seu discurs amb la vintena de persones que ens hi hem atansat un dissabte al matí. M’intriga la idea que l’espai no és inert. El de la física clàssica n’era, d’inert, i també absolut i independent de la matèria: una mena d’escenari donat des del principi “perquè si no, la descripció d’allò que omple l’espai no tindria cap sentit”. Els espais de la física contemporània, en canvi, revelen l’empremta dels cossos alhora que actuen sobre ells. D’aquests espais, en diem camps. En el si d’un camp, els cossos no interaccionen directament, sinó a través de l’espai que habiten, modificant-lo amb la seva presència: “L’espai no existeix al marge d’allò que omple l’espai” (A. Einstein, *La relativitat a l’abast de tothom*, 2018).

A la solapa de *Paraules locals*, sota la paraula “camp”, hi ha la paraula “paisatge”, així, guixada. L’artista que escriu relaciona el terme “paisatge” amb “la idea que la natura és una matèria que podem tant desplaçar del lloc d’origen com conformar visualment al nostre gust”; “camp”, en canvi, “és un terme molt més lligat a l’activitat de viure-hi i fondre-s’hi”. Quan acaba l’acte xerrem sobre la polisèmia dels camps i aquests paral·lelismes intrigants. Em fa pensar sense voler en el camp electromagnètic primordial, en un físic de 30 anys, en l’aula buida a les fosques on ha disposat els aparells, en el so crepitant del generador, en el centelleig revelador del receptor. Aquest pri-

Diagram in $\frac{1}{100}$ natural scale.
 The lines between the North and South.

N. 63.
 v. 29 Dec 87.

Ara, però, hem d'aterrar, perquè els nostres llocs demanen que els fem atenció:

“Certament, l’espai físic que habitem reclama un tracte més fraternal, una cordialitat renovada, una identificació: un acte mutu d’empara. La qüestió de com podem assolir una atenció amorosa més viva cap al concret geogràfic, cap a les coses de la terra, cap a l’entorn immediat, és difícil d’abordar. [...] L’entorn tecnològic és cada vegada més excloent del món on s’assenta i tendeix a veure el lloc com un accident, com una nosa, com una servitud. És el triomf del vol de l’angelisme, del despreniment. Hi ha un punt extrem en què el desig d’un fóra arribar a generar veritable extraterrestrisme. Com si estiguéssim condemnats a viure en aquest món i alliberar-nos-en fos algun tipus de triomf. Resulta realment delirant, però el dèficit d’atenció al concret

geogràfic pot derivar, finalment, en un dèficit d'atenció cap al món sencer. Tant ens costa de viure en aquest món: no en el ciberespai, ni en l'estratosfera, ni en el món promès, sinó en aquest real d'aquí!”.

Xavier Roqué (Departament de Filosofia i Centre d'Història de la Ciència)

“Agrarietat”, [Conferència CCCB 12 de març de 2013](#). Els fragments citats es troben entre els minuts 39.45 i 47:50. Transcripció dins Perejaume, *Paraules locals* (Tushita edicions, 2015).

Jardins de la Serreta. Imatge: Roser Pesquer